

Pārresoru koordinācijas centrs

SADARBĪBAS PLATFORMAS “DEMOGRĀFISKO LIETU CENTRS” 25. SĒDE

2018. gada 14. jūnijā, plkst. 15.00 – 16.30

Brīvības bulvārī 36, Bibliotēkā

PROTOKOLS

Sēdes dienas kārtība

1. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumu pilnveidošana ģimenēm ar bērniem:
  - a. Atvieglojumi par apgādībā esošiem bērniem MUN režīmā strādājošiem vecākiem (MUN kā otrā darba vieta);
  - b. AAP par bērniem vairākos uzņēmumos daļslodzē strādājošajiem vecākiem, gūstot ienākumus vispārējā nodokļu režīmā;
  - c. Dalīts IIN atvieglojums starp abiem bērna vecākiem;
  - d. Darba devēja piešķirto bērna piedzimšanas pabalstu neaplikšana ar IIN;
  - e. IIN atmaksa par kredīta/kredītprocentu maksājumiem;
  - f. Atvieglojumi nestrādājošo laulāto kategorijām no 01.07.2018.;
2. Citi jautājumi – nākamās sēdes tēma: DLC priekšlikumi 2019. gada un vidēja termiņa budžetam.

Sēdi vada:

Imants Parādnieks, sadarbības platformas “Demogrāfisko lietu centrs” (DLC) vadītājs

Piedalās:

Ekspertu sadarbības platformas “Demogrāfisko lietu centrs” dalībnieki un to pilnvarotie pārstāvji:

N. Jirgensone – Pārresoru koordinācijas centra (PKC) Attīstības plānošanas nodaļas konsultante

K. Ploka – LM parlamentārā sekretāre

P. Leiškalns – Sociālo lietu eksperts

I. Mežs – LU EVF Ekonomikas un vadības zinātniskā institūta pētnieks, demogrāfijas jomas eksperts

Nepiedalās:

K. Eņģelis – Labklājības ministra padomnieks

R. Bremšmits - VARAM Reģionālās politikas departamenta direktors

I. Būmane – VM Veselības aprūpes organizācijas nodaļas vadītāja

J. Plūme – Finanšu ministrijas (FM) Valsts sekretāra vietniece budžeta jautājumos

E. Putra – FM parlamentārais sekretārs

E. Upīte – Ministru prezidenta padomniece juridiskajos jautājumos

Citi sēdes dalībnieki:

Kristīne Bāra – FM Nodokļu analīzes departamenta direktore

Astra Kaļāne – FM Tiešo nodokļu departamenta direktore

Ilze Vārpiņa – VARAM Reģionālās politikas departamenta vecākā eksperte

Protokolē:

Dace Valte-Rancāne (PKC)

Sēdi sāk plkst. 15.00

1. IEDZĪVOTĀJU IENĀKUMA NODOKĻA ATVIEGLOJUMU PILNVEIDOŠANA ĢIMENĒM AR BĒRNIEM

(Imants Parādnieks)

I. Parādnieks: prezentācija: "Iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumu pilnveidošana ģimenēm ar bērniem".

Izsakās: I. Parādnieks, K. Ploka, P.Leiškalns, I. Mežs, N. Jirgensone, A. Kaļāne, K. Bāra

1.1. Atvieglojumi par apgādībā esošajiem bērniem MUN dubultrežīmā strādājošajiem (MUN kā otrā darbavieta)

Galvenās tēzes:

- 1) Nodarbinātajiem, kas papildus pamatdarbam strādā MUN, liegta iespēja saņemt atvieglojumus par apgādībā esošām personām, kas īpaši aktuāli saistībā ar atvieglojuma par apgādībā esošu personu pakāpenisko paaugstinājumu, kad nesaņemtais atvieglojums būs vēl lielāks;
- 2) FM informē, ka 2018. gada I ceturkšņa dati norāda, ka MUN dubultrežīmā bija nodarbinātas 28585 personas; neatbalsta priekšlikumus, kas padarītu šo modeli vēl pievilcīgāku, jo saskata ēnu ekonomikas riskus; aplēsts, ka priekšlikums skartu apmēram 3000 personu, attiecīgi potenciālā fiskālā ietekme būtu mazāka nekā iepriekš norādīts;
- 3) A. Kaļāne uzsvēr, ka pastāv divi veidi, kā valsts var atbalstīt ģimeni: dodot skaidru signālu, ka jāuzrāda visa alga un jānāk ārā no ēnu ekonomikas, un nosakot nodokļu atvieglojumus, vai piešķirot visiem pabalstus;
- 4) P.Leiškalns uzsvēr, ka no vienlīdzības un nabadzības mazināšanas viedokļa nav pareizi neattiecināt atvieglojumu par apgādībā esošām personām uz MUN nodokļa maksātājiem, kas pamata darba vietā jau samaksājuši nodokļus pilnā apmērā;
- 5) FM vērš uzmanību, ka nosakot jaunas grupas atvieglojumu saņemšanai, rodas risks pildīt solījumus par neapliekamo minimumu paaugstināšanu nodarbinātajiem un pensionāriem;
- 6) N. Jirgensone uzsvēr, ka esošais IIN likuma 13. panta regulējums spiež cilvēkus shēmot, neļaujot tiem godprātīgi norādīt savus ienākumus, un diemžēl bieži šis ir piepeļņas jautājums pamatvajadzību nodrošināšanai;
- 7) I. Parādnieks uzsvēr, ka MUN gadījumā pareizākais risinājums būtu firmas darījuma konts, no kurā ienākošajām summām tiek atvilkti attiecīgi 10-15% nodokļu, bez atskaitēm; šajā brīdī ir netaisnīga attieksme pret MUN dubultrežīmā strādājošajiem, jo citiem – ne pašnodarbinātajiem, ne patentmaksas maksātājiem, atvieglojumi par apgādībā esošām personām netiek noņemti;
- 8) K. Ploka, paužot ministra viedokli, norāda, ka ministrs neatbalsta MUN režīmu, jo tas nav ekonomiku veicinošs, turklāt neveicina sociālo nodrošinājumu, taču LM atbalstītu priekšlikumus, kuru rezultātā mazo algu saņēmējiem maciņos atliktu vairāk naudas, tomēr nepieciešama analīze, vai šādas izmaiņas neveicinātu MUN maksātāju pieaugumu, ko LM nevar atbalstīt.

DLC nolēmji:

- 1.1.1. lūgt FM iesniegt DLC Sekretariātam aprēķina metodiku, kā tika aplēsta fiskālā ietekme, vai, ja iespējams, jau precīzāku aprēķinu atbilstoši sašaurinātajai mērķgrupai, koriģējot datu kopas pieņēmumu koeficientus;
- 1.1.2. PKC, balstoties uz FM iesniegtajiem datiem par MUN maksātājiem, izvērtēt korektu koeficientu piemērošanu, vai piedāvāt citu metodiku, lai precīzāk prognozētu priekšlikuma fiskālo ietekmi;
- 1.1.3. DLC dalībniekiem ierosinājumu gadījumā iesūtīt tos DLC Sekretariātam uz DLC@pkc.mk.gov.lv;
- 1.1.4. atzīmēt, ka FM atturas paust nostāju par vai pret šo priekšlikumu.

1.2. IIN un vairākos uzņēmumos daļslodzēs nodarbinātas personas

Izsākās: I. Parādnieks, K. Ploka, P.Leiškalns, I. Mežs, N. Jirgensone, A.Kaļāne, K. Bāra

Galvenās tēzes:

- 1) atvieglojumu par apgādībā esošām personām var piemērot tikai vienā, pamata darba vietā, kas saistīts ar progresīvā IIN likmes piemērošanu; rezultātā nodarbinātajiem nav iespējams izsmelt pienākošos atvieglojumu par apgādībā esošām personām;
- 2) FM norāda, ka nodokļu sistēmas dēļ nav iespējams katrā no darba vietām piemērot kādus atvieglojumus, bet personām faktiski zaudējumi nerodas.

1.3. Dalīts IIN atvieglojums starp abiem bērna vecākiem

Galvenās tēzes:

- 1) FM norāda, ka situācijās, ka ienākumi neļauj izsmelt visu atvieglojuma apmēru, rezumējošā kārtībā nākamajā gadā persona tos var saņemt, tāpat bērnam šobrīd var divreiz gadā mainīt apgādātāju, veicot attiecīgu ierakstu EDS darba grāmatīnās;
- 2) FM iespējams nākotnē varētu rosināt ģimenes deklarāciju progresīvā nodokļa likmes aprēķinam rezumējošā kārtībā;
- 3) Vispirms jāvienojas par nostāju - vai vispār jāpadara pieeja labvēlīgāka, lai vecāki uzreiz varētu vienojoties sadalīt piekritīgo atvieglojumu. I.Parādnieks norāda, ka, paaugstinoties atvieglojumam par apgādībā esošām personām, šis jautājums nākamgad aktualizēsies, tāpēc labāk izlemt proaktīvi;
- 4) Atvieglojuma neizmantošanas dēļ personām rodas faktiski zaudējumi;
- 5) FM neatbalsta priekšlikumu, jo tai ir pieejami dati, ka 41 800 apgādātāji norādīti kā minimālās algas (vai zemākas) saņēmēji, kas nevar izmantot piekritīgo atvieglojumu (daļēji un pilnībā); FM ir pamatotas bažas par ēnu ekonomikas komponenti;
- 6) K. Ploka vērs uzmanību uz problēmu, ka ārpus Rīgas vecākiem – minimālo algu saņēmējiem bieži ir vairāk par trim bērniem, pat 5 - 8 bērni, pār kuriem pārtrauc un atņem aizgādības tiesības, un bērni bieži dzīvo internātskolās;
- 7) P.Leiškalns norāda, ka Igaunijā aplēsts, ka riska ģimenes ir apmēram 2%; situācija, kad vecāki strādā, saņemot minimālo algu, jāvērtē kā labāka, salīdzinot ar pabalstu saņemšanu.

DLC nolemj:

1.2.1. sistēmu vēlams sakārtot, bet tas nav darāms steidzamības kārtībā, bet gan ieviešams kopā ar citām sistēmas izmaiņām;

1.3.1. FM sazināties ar EDS turētāju VID, un noskaidrot tehniskās iespējas sadaļā par apgādājamajām personām norādīt daļēju atvieglojumu (apgādātājs var izvēlēties izmantot 100% vai 50% no pieejamajam atvieglojuma), par ko informēt DLC Sekretariātu;

1.3.2. FM aktualizēt aprēķinu, kāda būtu fiskālā ietekme, ja atvieglojuma dalīšanas rezultātā personas to varētu pilnīgāk izmantot, un nosūtīt informāciju DLC Sekretariātam.

1.4. DD piešķirtā bērna piedzimšanas pabalsta neaplūkšana ar IIN

Galvenās tēzes:

- 1) Darba devēja piešķirtais bērnu pabalsts līdz 250 EUR netiek aplikts ar IIN, bet bērnu piedzimšanas pabalsts tiek aplikts pilnībā;
- 2) FM neatbalsta darba devēja izmaksātā bērna piedzimšanas pabalsta neaplūkšanu ar IIN, jo piedzimšanas pabalstu jau izmaksā pašvaldības, turklāt šis pabalsts atkarīgs no darba devēja labās gribas, tāpēc ne visi vecāki to saņemtu vienlīdzīgi;

- 3) K. Ploka norāda, ka šis ir mērķēts pasākums atbalstam saistībā ar bērna dzimšanu, jāpriecājas, ka darba devēji maksā, jo DD ir neizdevīgi, ka darbiniekiem dzimst bērni. Priekšlikums ir motivējošs darba devējiem, tas veicina labdabīgo konkurenci;
- 4) Jautājumā par fiskālo ietekmi N. Jirgensone norāda, ka VID ir pieejami dati par darba devējiem, kas izmaksā bērnu pabalstus, šo attiecību varētu ekstrapolēt, aplēšot dzimšanas pabalsta atbrīvojuma no IIN fiskālo ietekmi.

DLC nolemj:

1.4.1. FM iesniegt DLC Sekretariātā informāciju par darba devējiem, kas izmaksā bērnu pabalstus.

1.5. IIN atmaksa par kredīta procentiem

Galvenās tēzes:

- 1) Šobrīd veicot saimniecisko darbību, uzņēmumiem ņemot aizdevumu, kredīta procenti saimnieciskajā darbībā netiek aplikti ar UIN, jo tie ir saimnieciskās darbības izdevumi. Līdzīgi būtu jābūt, ja daudz bērnu ģimenei, kura iegādājusies īpašumu, lai nodrošinātu bērniem atbilstošu vidi, vai paņēmusi būvniecības aizdevumu, par aizdevuma procentiem nevajadzētu piemērot IIN, un to varētu aprēķināt gada beigās rezumējošā kārtībā.
- 2) FM neatbalsta priekšlikumu iekļaut šos izdevumus attaisnotajos izdevumos, jo nodokļu pamatnostādņēs visi attaisnotie izdevumi ir iedalīti 2 grupās: uzkrāšanu veicinošie un visi pārējie attaisnotie izdevumi.
- 3) P.Leiškalns norāda, ka NĪ iegāde ir uzkrāšana nākotnes nodrošinājuma vārdā. Nīderlandē valsts atbalstīja mājokļu pirkšanu ar atvieglojumiem par procentu maksājumiem.

DLC nolemj:

1.5.1. atbalstīt priekšlikumu, noteikt mērķgrupas kalibrējumu un limitus.

1.6. Atvieglojumi nestrādājošo laulāto kategorijām no 01.07.2018.

Izsākās: I. Parādnieks, A. Kaļāne, N. Jirgensone

Galvenās tēzes:

- 1) No š.g. 1. jūlija apgādniekam par noteiktām nestrādājošo laulāto kategorijām ir tiesības saņemt atvieglojumu, bet EDS tehniski vēl nav iespējams datus ievadīt;
- 2) FM piekrist precizēt VID, kad EDS sistēmas funkcionalitāte būs atjaunināta.

DLC nolemj:

- 1.6.1. FM precizēt par EDS sistēmas funkcionalitātes gatavību jauno kategoriju iekļaušanai, un informēt DLC Sekretariātu;
- 1.6.2. FM sniegt informāciju plašsaziņas līdzekļos, lai informētu tos iedzīvotājus, uz kuriem šis atvieglojums attiecas.

2. CITI JAUTĀJUMI

(Imants Parādnieks)

Nākamajā sēdē pēc 2 nedēļām izskatīt priekšlikumus un to precizēto fiskālo ietekmi to ranžēšanas nolūkā.

Sēdi slēdz plkst. 16.42

Sadarbības platformas "Demogrāfisko lietu centrs" vadītājs

I. Parādnieks

Sagatavoja:
D. Valte-Rancāne, 67082975
dace.valte@pkc.mk.gov.lv

